

Zajímavé a vzácné druhy na výstavě živých hub ve Valašském Meziříčí

JIŘÍ LEDERER & JANA TKÁČIKOVÁ

datum: 23.–28. 9. 2014 • místo: Zámek Kinských, Valašské Meziříčí

Muzeum regionu Valašsko tradičně pořádá podzimní výstavu živých hub v zámcích ve Vsetíně a ve Valašském Meziříčí. V roce 2014 proběhla výstava pouze v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí v termínu od 23. do 28. září. Součástí byla i výstava fotografií hub, které svým objektivem zachytil amatérský mykolog z Valašského Meziříčí Jiří Novák. Sběr hub zajistili zejména pracovníci muzea, determinaci pak první autor příspěvku, který také na 25. 9. 2014 připravil mykologickou poradnu.

Houby byly sbírány v rámci vsetínského okresu na osmi širěji pojatých lokalitách a na jedné lokalitě v okrese Frýdek-Místek (příloha č. 1). Ze zajímavých a vzácných hub bylo pět druhů dokladováno v herbáři Muzea regionu Valašsko (VM) a níže jsou uvedeny komentáře k některým vybraným druhům. Nomenklatura byla sjednocena dle Index Fungorum (www1) a kategorie ohrožení dle Červeného seznamu hub (makromycetů) České republiky (Holec & Beran 2006).

Celkem bylo nalezeno 127 druhů hub (příloha č. 1). V některé z kategorií ohroženosti (tzv. červené seznamy hub) se nachází 2 taxony (tj. 1,5 %).

Komentář k vybraným druhům hub

Čirůvka odlišná (*Tricholoma sejunctum*) – čirůvka tvoří středně velké plodnice v dospělosti ploše rozprostřené. Pokožka je olivově žlutozelená až žlutohnědá, čímž se značně podobá jedlé čirůvce zelánce (*Tricholoma equestre*), od níž se liší bílými lupeny a bílou dužninou, která má nahořklou a trpkou chuť. Roste nehojně v listnatých, někdy i jehličnatých lesích od srpna do listopadu. Způsobuje mírné otravy, občas se zaměňuje za jedlou zelánku.

Housenice cizopasná (*Elaphocordyceps ophioglossoides*) – tato housenice tvoří kyjovitá černá stromata, která ukrývají pouhým okem sotva viditelné plodničky tvořící ve vrtečkách výtrusy. Houba parazituje na podzemní houbě jelence obecné (*Elaphomyces ophioglossoides*). Roste nehojně až vzácně v jehličnatých lesích.

Liška popelavá (*Cantharellus cinereus*) – má tvarem podobné plodnice známé jedlé lišce obecné (*Cantharellus cibarius*). Barva plodnic je však tmavě šedá, černošedá až černá. Na spodu klobouku jsou lišty, které bývají o něco světlejší než klobouk. Dužnina je tmavě šedá až šedočerná, trochu tuhá, chuť i vůně příjemně houbová. Roste nehojně až vzácně od léta do podzimu především pod buky. Je jedlá, ale vzácná a proto by se měla chránit.

Lošákovec kruhatý (pásovaný) (*Hydnellum concreescens*) – klobouk má hnědý s nepravidelným okrajem. Povrch klobouku je soustředně pásovaný a pokryt nepravidelnými výrůstky. Naspodu klobouku jsou ostny. Dužnina je hnědavá a pásovaná s chutí hořkou a moučnou vůní. Často vytváří větší skupiny plodnic. Roste nehojně až vzácně především

pod smrky, někdy i pod duby. V Červeném seznamu hub (makromycetů) České republiky je veden jako NT – téměř ohrožený.

Lošákovec palčivý (*Hydnellum peckii*) – klobouk v mládí bělavý, později rezavo hnědý, povrch je jakoby sametový a má nepravidelný okraj. Na spodu klobouku jsou ostny. Celá plodnice roní až do dospělosti kapky červené tekutiny, čímž je druh velmi nápadný. Dužnina je nahnědlá, palčivá. Roste vzácně pod smrky a borovicemi. V celé ČR je jeho výskyt velmi roztroušený. V Červeném seznamu hub (makromycetů) České republiky je veden jako EN – ohrožený.

Použité zdroje

Hagara A., Antonín V. & Baier J. (2000): Houby. – Aventinum, Praha.

Holec J. & Beran M. [eds] (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – Příroda 24: 1–282.

Papoušek T. [ed.] (2004): Velký fotoatlas hub z jižních Čech. – Vlastním nákladem, České Budějovice.

Socha R., Hálek V., Baier J. & Hák J. (2011): Holubinky (Russula). – Academia, Praha.

Šutara J., Mikšík M. & Janda V. (2009): Hřibovité houby – čeled' Boletaceae a rody Gyrodon, Gyroporus, Boletinus a Suillus. – Academia, Praha.

www1 – <http://www.indexfungorum.org/>

www.nasehouby.cz

Příloha č. 1 – Seznam nalezených hub

(sestavili J. Tkáčiková a J. Lederer)

Nálezy označené hvězdičkou (*) jsou dokladovány v herbáři VM.

Seznam lokalit:

- 1 – Horní Bečva: Hlavatá = rozcestí na Bílou, podmáčené smrčiny (49°24'57,6"N, 18°22'07,1"E), leg. J. Tkáčiková, K. Valoušková, R. Danajovič, B. Orlová, 22. IX. 2014
- 2 – Bílá: Bumbálka, smrčiny podél hlavní silnice (49°23'58,2"N, 18°24'26,0"E), leg. J. Tkáčiková, K. Valoušková, R. Danajovič, B. Orlová, 22. IX. 2014
- 3 – Vsetín: Ohrada, listnaté lesy na severozápadním svahu vrchu Lysá hora (577 m n. m.), (49°19'33,9"N, 18°01'01,1"E), leg. K. Pavelka, 22. IX. 2014
- 4 – Mikulůvka: smrčiny na jihovýchodním svahu vrchu Stanovišová (49°24'41,7"N, 17°53'55,0"E) a mladé smrčiny podél potoka Mikulůvka, (49°24'27,0"N, 17°53'31,5"E), leg. J. Tkáčiková, K. Valoušková, R. Danajovič, 25. IX. 2014
- 5 – Liptál: Baťková, smíšený les severozápadně obce (49°18'57,8"N, 17°53'45,3"E), leg. M. Ošťádal, K. Pavelka, J. Trličíková, 25. IX. 2014
- 6 – Valašské Meziříčí: intravilán, leg. J. Novák, 22.–25. IX. 2014
- 7 – Perná: a) vatovec obrovský: nad osadou Bučí v malém lesíčku (49°32'17,7"N, 17°57'18,5"E); b) bedla vysoká: intravilán obce (49°31'41,4"N, 17°56'38,5"E); c) lesklokorka lesklá: osada Bučí (49°32'14,1"N, 17°57'22,2"E), leg. T. Kašpar, 22. IX. 2014
- 8 – Zašová: listnaté lesy východně obce (49°28'19,5"N, 18°03'46,4"E), leg. J. Matyáš, 22. IX. 2014
- 9 – Vsetín: Jasenice, listnatý les u Zbrojovky (Galvanovna) (49°20'58,8"N, 18°02'46,5"E), leg. J. Ševčíková, 22. IX. 2014

anýzovník vonný: 3, 4;
bedla vysoká: 3, 4, 5, 7; bedla zardělá: 6; bělochoroš bělostný: 1; bělochoroš hořký: 1, 4;
bělochoroš modravý: 5; březovník obecný: 1, 3, 4, 5;
čechratka černohuňatá: 2, 3, 4, 5; čechratka podvinutá: 4, 5; čirůvka buková: 1; čirůvka kravská: 1,
3, 4, 5; čirůvka mýdlová: 3, 4, 5; *čirůvka odlišná: 5; čirůvka osmahlá: 1; čirůvka plavohnědá:
1, 3, 4, 5;
dřevnatka dlouhonohá: 1; dřevnatka parohatá: 3, 4, 5, 8;
helmovka medonohá: 1; helmovka růžová: 5; helmovka ředkvičková: 3, 5; helmovka slizká:
1; helmovka tuhonohá: 1; hlíva ušatá: 1; hnědák Schweinitzův: 6; hnojník inkoustový: 6;
holubinka hlínožlutá: 1, 2, 3, 4, 5, 8; holubinka jízlivá: 1; holubinka křehká: 1, 3, 4; holubinka
maierova: 5; holubinka tmavočervená: 1; holubinka vrhavka: 1; holubinka žlučová: 4;
housesnice cizopasná: 3; hřib hnědý: 1, 2, 3, 4, 5, 6; hřib kovář: 1, 3, 5; hřib kožák: 5; hřib
smrkový: 1, 2, 3, 4, 5; hřib žlutomasý: 1, 3, 4, 5; hvězdovka trojitá: 4
klouzek sličný: 1, 3, 4, 5; kotrč kadeřavý: 8; kozák březový: 3, 4, 5; krásnoporka mlynářka: 2,
4; krásnorůžek lepkavý: 1, 3, 4; křemenáč osikový: 3, 8; kuřátečko svraskalé: 1, 2, 3, 4, 5, 6;
kuřátka Invalova: 3; kuřátka sličná: 1, 3, 5; kuřátka tuhá: 1, 3; květnatec Archerův: 3, 8, 9;
lakovka ametystová: 1, 2, 3, 4, 5; lakovka laková: 1, 3, 4, 5; lesklokorka leská: 7; lesklokorka
ploská: 1; límcovka měděnková: 1; liška ametystová: 1, 3; liška nálevkovitá: 1, 2, 3, 4, 5;
liška obecná: 1, 3, 4, 5; *liška popelavá: 5; lošák jelení: 1, 4, 5; lošák rezavý: 1, 2, 3; lošák
zprohýbaný: 1, 3, 4; *lošákovec kruhatý (NT): 4; *lošákovec palčivý (EN): 1; lupeník březový:
1;
mechovka obecná: 5; mísenka oranžová: 2; muchomůrka červená: 1, 2, 3, 4, 5; muchomůrka
růžovka: 4, 5;
ohňovec Hartigův: 1; opeňka měnlivá: 5; ouško kornoutkovité: 3; outkovka chlupatá: 1, 3;
outkovka pestrá: 3; outkovka Trogova: 1;
pařezník hořký: 1; patyčka rosolovitá: 1, 4; pavučinec červenošupinný: 1; pavučinec fialový: 4, 5,
9; pavučinec kozlí: 1, 4; pavučinec polokrvavý: 1; pavučinec různý: 1; pavučinec skořicový:
1; penízovka máslová: 1; penízovka ocasatá: 4; penízovka skvrnitá: 1, 2, 3, 4, 5; penízovka
splývavá: 1, 3, 4; pestřec obecný: 3; plesňák zápašný: 1, 3, 5; plstnateček severský: 3; pošvatka
obecná: 5; pýchavka dlabaná: 3; pýchavka hruškovitá: 1, 2, 3, 4, 5; pýchavka obecná: 1, 3, 5
rosolozub huspenitý: 1, 4, 5; rudoušek uťatý: 3; ryzec černohlávek: 1, 3, 4, 5 ryzec plstnatý: 1, 2,
3, 4, 5; ryzec ryšavý: 1, 3, 4, 5; ryzec smrkový: 1; ryzec šeredný: 1, 5; ryzec vodomléčný: 1;
*ryzec zelenající: 4;
sít'kovec načervenalý: 1; slizák mazlavý: 1; slizák skvrnitý: 3; strmělka přehrnutá: 1, 2, 3, 4, 5;
svraštělka javorová: 1, 2, 3, 4, 5, 6;
šafránka červenožlutá: 5; šafránka ozdobná: 1, 2, 4; šedopórka osmahlá: 1, 3, 4, 5; špička
provrtaná: 1; šťavnatka buková: 3; šťavnatka olivově bílá: 3; šťavnatka slonovinová: 1, 3, 5;
šťavnatka tečkovaná: 1;
trámovka plotní: 1; troudnatec kopytovitý: 1, 2; troudnatec pásovaný: 1, 2, 3; třepenitka cihlová:
3; třepenitka svazčitá: 1, 2, 3, 6;
václava francouzská: 1; václavka obecná tmavá: 1, 2, 3, 4, 5; vatovec obrovský: 7;
zrnivka žraločí: 1;
žampion jedlý: 3.